

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

КУРІНСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ГЕОРГІЙОВИЧ

УДК 346.2+346.21

**ПРАВОНАСТУПНИЦТВО ЯК ПІДСТАВА НАБУТТЯ
КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ
(ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)**

Спеціальність 12.00.04 – господарське право;
господарсько-процесуальне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано в ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Науковий керівник : доктор юридичних наук, доцент
МАТВЄЄВ Петро Сергійович,
 Київський університет імені Бориса Грінченка,
 професор кафедри публічного та приватного
 права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук,
 Заслужений юрист України
ДЕМЧЕНКО Сергій Федорович,
 Національна академія наук України, помічник
 президента

Кандидат юридичних наук,
ЗАВЕРТНЕВА-ЯРОШЕНКО Валерія
Адольфівна,
 Одеський національний університет імені
 І.І. Мечникова, доцент кафедри цивільно-
 правових дисциплін економіко-правового
 факультету

Захист відбудеться «15» травня 2021 р. о 9.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.142.01 ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» за адресою: 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2.

З дисертацією можна ознайомитись у Міжнародному бібліотечно - інформаційному центрі ім. Ярослава Мудрого ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» за адресою 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2.

Автореферат розіслано «15» квітня 2021 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. М. Барановська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Корпоративне право є для України відносно молодого підгалуззю господарського права, яка розвивається із розвитком економічних відносин в Україні.

Перебуваючи в складі Радянського Союзу, де була заборонена комерційна діяльність, а капіталістичні погляди вважалися незаконними й кримінально караними, Україна втратила сімдесят три роки на шляху до формування власного корпоративного законодавства.

Сучасне корпоративне законодавство України являє собою групу правових норм, які безсистемно розташовані в кількох основних джерелах і часто є суперечливими. Існування численних правових джерел, у яких містяться норми корпоративного права, призводять до появи колізій на практиці. Крім того, актуальною є проблема часткової регламентації діяльності окремих видів господарських товариств.

Аналіз судової та правозастосовної практики свідчить, що правонаступництво корпоративних прав тривалий час викликала складнощі.

Законодавчі зміни, що відбулись із прийняттям Закону України “Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю” в аспекті правонаступництва учасника господарського товариства, намітили позитивну та якісну динаміку у правовому регулюванні зазначених питань.

Але аналіз інших правових джерел, у яких містяться норми корпоративного права, свідчить про непослідовність законодавчих змін, оскільки питання правонаступництва учасника господарських товариств різних видів залишаються або взагалі неврегульовані, або регулюються застарілими нормами, які потребують дослідження, аналізу та вдосконалення.

Також залишаються невирішеними на законодавчому рівні значна кількість питань, що виникають при правонаступництві учасника господарського товариства.

Враховуючи викладене, вдосконалення законодавства, що регулює правонаступництво учасника господарських товариств та впровадження дієвих законодавчих механізмів правонаступництва, охорона прав та законних інтересів учасників господарських правовідносин є домінуючою тенденцією в розвитку сучасних ринкових відносин.

На жаль, вирішення завдань вдосконалення складових системи правового регулювання процесів переходу корпоративних вправ від одних суб’єктів корпоративних правовідносин до інших ускладняється через низку причин, перша з яких – брак наукових рекомендацій щодо проведення таких структурних перетворень, а друга – недосконалість державного регулювання та контролю за вищезазначеними структурними перетвореннями в контексті уніфікації окремих механізмів правового регулювання корпоративних правовідносин, в тому числі – правонаступництва корпоративних прав.

Аналіз стану наукових розробок у вітчизняних та зарубіжних джерелах в сфері корпоративних правовідносин свідчить, що на сьогодні створено необхідне

підґрунтя для вдосконалення чинного законодавства в зазначеній сфері. Хоча багато питань залишаються дискусійними або недостатньо дослідженими.

Зокрема, можна констатувати, що на сьогодні відсутні комплексні правові дослідження правонаступництва корпоративних прав.

Науковці приділяли значну увагу проблематиці корпоративних правовідносин та корпоративних прав: це, зокрема, В. А. Васильєва, О. М. Вінник, В. В. Джунь, С. Ф. Демченко, В. В. Долинська, В. Г. Жорнокуй, О. Р. Кібенко, С. С. Кравченко, В. М. Кравчук, Д. В. Ломакін, І. В. Лукач, В. В. Луць, П. С. Матвеев, С. Д. Могілевський, В. В. Рєзнікова, А. В. Ремізова, І. Б. Саракун, Н. А. Сліпенчук, А. В. Смітюх, А. В. Сороченко, І. С. Спасибо-Фатєєва, Р. С. Фатхутдинов, С. І. Шимон, І. С. Шиткіна, Т. А. Шликова, В. С. Щербина, О. В. Щербина, О. Х. Юлдашев.

На даний час питання правонаступництва корпоративних прав хоча традиційно і закріплюється в окремих положеннях господарського законодавства та спеціальних нормативно-правових актах, які регулюють діяльність господарських організацій окремих організаційно-правових форм, але воно, як правило, стосується лише спадкування і залишається незмінним протягом десятиліть.

При цьому розвиток суспільно-економічних відносин обумовлює необхідність впровадження та розвиток швидких, зрозумілих, ефективних та прозорих механізмів державної реєстрації корпоративних прав та відповідних змін щодо суб'єкта господарювання у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Загальні норми спадкового права не враховують специфіку корпоративних прав та корпоративних правовідносин. правонаступництво корпоративних прав, що обумовлене реорганізацією юридичних осіб, взагалі знаходиться поза межами правового регулювання, що не сприяє розвитку корпоративних правовідносин в цьому аспекті.

Поза предметом наукового розгляду залишились питання набуття корпоративних прав територіальними громадами у складі відумерлої спадщини та питання про можливість набуття корпоративних прав державою у складі відумерлого майна на підставі міжнародних угод та договорів.

Сучасне корпоративне законодавство України не було проаналізоване з позиції виявлення можливих колізій та вироблення науково обґрунтованих пропозицій щодо їх усунення в аспекті правонаступництва корпоративних прав. Отже, незавершеність наукових розробок щодо правового регулювання правонаступництва корпоративних прав та істотна практична значущість цієї проблеми для розвитку корпоративних правовідносин в Україні підтверджують об'єктивний характер актуальності представленого дослідження.

Вказані вище обставини зумовлюють вибір теми дослідження та його актуальність як для теоретичного аналізу господарсько-правових аспектів правонаступництва, як підстави набуття корпоративних прав, так і в практичній площині для суб'єктів господарювання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано відповідно до: Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої

Указом Президента України від 12 січня 2015 року; Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року.

Дисертаційну роботу виконано як частину Загального плану науково-дослідної роботи ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» на 2019–2024 рр.: «Дослідження теоретико-методологічних основ розвитку української державності в контексті світових модернізаційних процесів формування національних громадянських суспільств: політичний, юридичний, економічний, соціальний, психологічний та управлінський аспекти» (номер державної реєстрації: 0119U100492).

Мета і завдання дослідження. *Метою* дослідження є науково-теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій з господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав в сучасних умовах.

Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити такі *завдання*:

- 1) визначити особливості суспільних відносин, що виникають у сфері правонаступництва корпоративних прав;
- 2) виявити тенденції розвитку корпоративного законодавства в аспекті правонаступництва корпоративних прав;
- 3) виявити особливості правового регулювання правонаступництва корпоративних прав;
- 4) встановити види правонаступництва, що є підставою набуття корпоративних прав та дослідити особливості кожного виду, відмежувати схожі правові інститути від правонаступництва;
- 5) встановити спектр проблем щодо господарсько-правового регулювання реєстрації корпоративних прав правонаступників;
- 6) розробити практичні пропозиції і рекомендації, спрямовані на удосконалення господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав.

Об'єктом дослідження є сукупність суспільних відносин, пов'язаних з правонаступництвом корпоративних прав.

Предметом дослідження є правонаступництво як підстава набуття корпоративних прав.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є сукупність філософсько-світоглядних, загальнонаукових та спеціально-наукових методів пізнання. У процесі роботи використовувалися історичний, логіко-юридичний, діалектичний, порівняльно-правовий, системно-структурний та деякі інші методи.

Зокрема, історичний метод дослідження використовувався при дослідженні тенденції розвитку корпоративного законодавства та правового регулювання правонаступництва корпоративних прав (підрозділ 1.1); порівняльно-правовий – для аналізу законодавства, що регулює питання набуття права власності територіальною громадою на корпоративні права у складі відумерлої спадщини та міжнародного законодавства, що регулює питання набуття державою права власності на корпоративні права у складі відумерлого майна (підрозділ 2.3); діалектичний – для

дослідження корпоративних прав та їх правової природи, визначення підстав набуття корпоративних прав та кола суб'єктів корпоративних правовідносин, при з'ясуванні особливостей окремих видів правонаступництва, що є підставою набуття корпоративних прав (пункти 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3); системний та структурно-функціональний – під час проведення комплексного аналізу досягнень господарсько-правової науки у сфері корпоративних відносин та корпоративних прав, чинного законодавства України і практики його застосування, при формуванні власних теоретичних узагальнень, висновків та пропозицій (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2); методи аналізу та синтезу – для визначення поняття “договірних правовідносин між спадкоємцями”, “правонаступництва корпоративних прав” (підрозділ 1.3, 2.1); формально-логічний метод – для аналізу законодавства України у сфері господарсько-правового та цивільно-правового регулювання, правонаступництва корпоративних прав з метою виявлення його недоліків і надання пропозицій щодо їх усунення (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2).

Теоретичну основу дослідження складають праці представників науки господарського, господарсько-процесуального, цивільного галузей права, теорії права, філософії та інших наук.

Нормативною основою дослідження є Конституція України, закони України, підзаконні нормативні акти господарського та цивільного законодавства України та зарубіжних країн, міжнародні договори, ратифіковані Україною.

Емпіричну базу дослідження складають матеріали судової практики, узагальнення та власний досвід здобувача.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що ця дисертація є першою в Україні спробою комплексно проаналізувати питання господарсько-правового регулювання правонаступництва, як підстави набуття корпоративних прав. Наслідком проведеного дослідження стало формулювання низки положень, які мають важливе значення для юридичної науки взагалі та практики зокрема:

Вперше:

☐☐ здійснено послідовний підхід до наукових положень, які сприяють створенню цілісного уявлення про правонаступництво, як окремої підстави набуття корпоративних прав, шляхом встановлення окремих видів правонаступництва, дослідження особливостей кожного виду та відмежування схожих правових інститутів;

☐☐ науково обґрунтовано положення щодо виділення відумерлості спадщини як окремого виду правонаступництва корпоративних прав територіальною громадою, що обумовлений спеціальним нормативним приписом;

☐☐ запропоновано ввести до наукового обігу положення щодо виділення відумерлості майна як окремого виду правонаступництва корпоративних прав іноземної господарської організації державою, що обумовлений положеннями міжнародних договорів;

☐☐ запропоновано авторське визначення правонаступництва як підстави набуття корпоративних прав, що опосередковує в своїй суті перехід широкого спектру правомочностей до правонаступника (правонаступників) в порядку похідного правонабуття;

□□ з метою відмежування спадкового правонаступництва від схожих правовідносин запропоновано ввести до наукового обігу дефініцію “договірних правовідносин між спадкоємцями”, як правової категорії, що визначає спадкові права та обов’язками, які спадкове законодавство дозволяє врегулювати у договірному порядку, при цьому зміст договірних правовідносин визначається самими його учасниками (суб’єктами), а закон встановлює лише форму, суб’єктний склад та спрямованість відповідного договору.

Удосконалено:

□□ категоріальний апарат шляхом введення у наукових обіг об’єднуючого терміну «засновницький капітал» з метою уніфікації та об’єднання таких однорідних категорій як статутний капітал, складений капітал, пайовий фонд;

□□ систему організаційно-правових заходів спрямованих на державну реєстрацію факту формування «засновницького капіталу» шляхом доведення об’єктивної необхідності посвідчення корпоративних прав особи у відповідній господарській організації шляхом видачі сертифікату державного зразка із встановленням на законодавчому рівні його форми та відповідних реквізитів задля усунення існуючої неузгодженості стосовно оборотоздатності корпоративних прав і покладення відповідних функцій на державного реєстратора;

○□ існуючу класифікацію похідних підстав набуття корпоративних прав в аспекті правонаступництва в залежності від юридичного факту, що обумовлює похідне право набуття за наступними видами: 1) спадкове правонаступництво; 2) правонаступництво, обумовлене реорганізацією юридичної особи; 3) правонаступництво, обумовлене ліквідацією юридичної особи; 4) правонаступництво, що обумовлене спеціальним нормативним приписом.

набуло подальшого розвитку:

□□ положення про необхідність запровадження інституту тимчасового управління корпоративними правами на період завершення процесу набуття корпоративних прав правонаступниками шляхом розширення підстав тимчасового управління та уніфікація зазначених процесів для різних видів правонаступництва;

□□□ наукові положення стосовно оборотоздатності корпоративних прав, що визначаються не лише законом а й локальним корпоративними актами, зокрема статутом, що мають забезпечуватись, з боку держави, вказівкою про публічний доступ всіх зацікавлених осіб;

□□□ положення щодо суб’єктного складу учасників корпоративних правовідносин шляхом віднесення до третіх осіб правонаступників (спадкоємці, юридичні особи – правонаступники, місцеві громади, держава, іноземна держава);

□□□ необхідність уніфікації нормативно-правової регламентації правонаступництва корпоративних прав незалежно від організаційно-правової форми та виду господарської організації.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції використовуються та можуть бути використані, зокрема, у:

– *науково-дослідній роботі* – для поглиблення теоретичних розробок у сфері господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав, напрямів та способів використання теоретичних розробок у законодавстві;

– *сфері правотворчості* – для подальшого опрацювання правових механізмів реформування системи державного регулювання корпоративних правовідносин України в аспекті правонаступництва корпоративних прав, під час розроблення проектів законів та вдосконалення актів чинного законодавства з питань набуття корпоративних прав у зв'язку із правонаступництвом корпоративних прав (лист Народного депутата України Вельможного Сергія Анатолійовича, члена комітету Верховної Ради України з питань правової політики №202-1-313/ВР від 17 грудня 2020 року; лист Комітету з питань аграрної та земельної політики (Додаток А, Додаток Б до дисертації);

– *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення практики набуття територіальною громадою корпоративних прав у складі відумерлої спадщини (Акт впровадження в діяльність Гостомелської селищної ради від 14 грудня 2020 року, Акт впровадження в діяльність Виконавчого комітету Вишневої міської ради від 23 грудня 2020 року) (Додаток В до дисертації, Додаток Г до дисертації); для вдосконалення практики захисту прав правонаступників корпоративних прав (Акт впровадження в діяльність Адвокатського об'єднання “Колегія адвокатів міста Києва” від 20 листопада 2020 року) (Додаток Г до дисертації);

– *навчальному процесі* – під час викладання курсів «Господарське право», «Підприємницьке право», «Правове регулювання підприємницької діяльності», інших правових спецкурсів залежно від специфіки навчального закладу, закладах підвищення кваліфікації державних службовців; а також під час написання підручників, навчальних посібників, довідкової та методичної літератури, монографій з проблем, пов'язаних з господарсько-правовим регулюванням підстав набуття корпоративних прав, в тому числі у зв'язку із правонаступництвом (акт впровадження в навчальний процес ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом» від 15 грудня 2020 року № б/н); акт впровадження в навчальний процес Київський університет імені Бориса Грінченка від 15 грудня 2020 року № б/н) (Додаток Д, Додаток Е до дисертації).

Апробація результатів дослідження. Положення і висновки дисертації оприлюднено на таких міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях: VI Всеукраїнській науково-теоретичній конференції «Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції» (Київ, 30 жовтня 2014 року), Загальноакадемічній підсумковій науково-теоретичній конференції, присвяченій Дню науки “Право в Україні” (Київ, 16 травня 2014 року), Міжкафедральному круглому столі “Спадкування в Україні” (Київ, 10 квітня 2014 року), круглому столі “Віктимологічна профілактика окремих видів злочинів” (Київ, 29 квітня 2014 року), Всеукраїнській науково-практичній конференції для студентів та аспірантів “Право та суспільство в реаліях карантинного періоду” (Київ, 25 лютого 2021 року)

Публікації. Основні результати та висновки дисертаційного дослідження відображено в одинадцяти наукових працях, з яких шість опубліковано у фахових

виданнях, внесених до переліку МОН України, одна – у фаховому виданні Республіки Молдова, чотири – у тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації обумовлена її метою та задачами і складається зі вступу, трьох розділів, що містять у собі вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (299 найменувань на 31 сторінці) та 7 додатків (на 7 сторінках). Повний обсяг дисертації становить 236 сторінок, з яких основного тексту – 198 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету та задачі, об'єкт і предмет дослідження, конкретизовано методи наукового дослідження, наукову новизну одержаних результатів, вказано їх практичне значення, визначено форми апробації результатів дисертації, наведено відомості щодо кількості публікацій, структури та обсягу роботи.

Розділ 1 «Поняття та правова природа корпоративних прав як об'єкта правонаступництва» складається з трьох підрозділів, присвячених дослідженню еволюції нормативно-правової регламентації визначення поняття “корпоративні права” в законодавстві України в історичній ретроспективі. Висвітлено та проаналізовано основні науково-теоретичні погляди щодо визначення поняття та правової природи корпоративних прав, кола їх суб'єктів. Визначено систему основних підстав набуття корпоративних прав.

У підрозділі 1.1 «Історична ретроспекція нормативно-правової регламентації визначення поняття корпоративних прав».

За наслідком дослідження законодавства встановлено, що лише у 80-х роках ХХ сторіччя в міжнародних договорах вперше у вітчизняному законодавстві з'являється термін корпоративні права або засновницькі паї.

На початку 90-х років ХХ сторіччя із прийняттям законів, які сформували правовий базис для функціонування юридичних осіб корпоративного типу, в законодавчих актах поступово вводиться новий термін «корпоративні права», але без розкриття його змісту.

В середині 90-х років ХХ сторіччя в податковому законодавстві, а згодом і в інших нормативно-правових актах з'являється визначення поняття «*корпоративні права*», яке визначається, як право власності на частку (пай) в статутному фонді (капіталі) юридичної особи.

Із прийняттям Господарського кодексу України відбулось зміщення акценту у визначенні поняття корпоративних прав, як правових можливостей особи, частка якого визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації. На законодавчому рівні знайшло своє закріплення чотири основні аспекти, які у сукупності характеризують зміст корпоративних прав: 1) право на управління господарською організацією; 2) право на отримання певної частки прибутку

(дивідендів); 3) право на отримання активів в разі ліквідації організації, а також 4) інші права, передбачені законом або установчими документами.

Інші сучасні нормативно-правові акти дублюють визначення поняття, що закріплено в Господарському кодексі України.

Автор робить висновок, що таке визначення поняття «корпоративні права» є занадто вузьким і не охоплює весь обсяг фактично існуючих корпоративних відносин.

У підрозділі 1.2 «Корпоративні права: сутність, характеристика, особливості трансформації» за наслідком аналізу легального визначення поняття “корпоративні права” автор приходять до висновку про його недосконалість. Легальне визначення поняття “корпоративні права” міститься в різних нормативно-правових актах, але є уніфікованим, що можна вважати позитивною законотворчою тенденцією.

На підставі аналізу наукової літератури автор акцентує увагу, що оскільки визначення поняття “корпоративні права” є дискусійним, окреслюються родові та видові ознаки корпоративних прав, які пропонується приймати за основу при проведенні дисертаційного дослідження. При цьому автор наголошує, що категорія “корпоративні права” повинна бути універсальною і не залежати від виду господарської організації, організаційно-правової форми, виду установчого документу, виду установчого капіталу або будь-яких інших особливостей господарських організацій.

Питання визначення правової природи корпоративних прав також є не остаточно вирішеним наукою, тому автор здійснює огляд існуючих наукових поглядів та констатує, що правова природа корпоративних прав не може бути пояснена з точки зору традиційних цивілістичних концепцій, оскільки корпоративним правам притаманні не лише зобов’язальні або майнові властивості, але й властивості організаційного характеру.

Дисертант погоджується з точкою зору тих вчених, які вважають, що корпоративні права є самостійною групою прав, відмінною як від речових, так і від зобов’язальних прав.

Автор констатує, що поділ корпоративних прав на майнові та немайнові не дозволяє надати їм повну характеристику, оскільки корпоративні права є особливим видом суб’єктивних прав, що являють собою складну сукупність взаємопов’язаних та взаємообумовлених майнових та немайнових прав, що обумовлені повноваженнями щодо визначеної господарської організації.

Окрема частина підрозділу присвячена аналізу суб’єктного складу корпоративних правовідносин.

Дисертант зазначає, що законодавство України не визначає зміст поняття «суб’єкт корпоративних правовідносин». Натомість, в законодавстві використовуються різні терміни: «засновник», «учасник», «член», «вкладник», «власник майна», «власник підприємства», «акціонер».

За наслідком аналізу наукової літератури суб’єктний склад корпоративних правовідносин автор умовно поділяє на три групи: 1) господарська організація; 2) учасники господарської організації; 3) треті особи.

Дисертант наводить обґрунтування, що правонаступник є суб'єктом корпоративних правовідносин. Та не погоджується із виділенням в окрему групу суб'єктів корпоративних правовідносин органи управління господарської організації.

У підрозділі 1.3 «Місце правонаступництва в системі підстав набуття корпоративних прав» міститься ґрунтовний розгляд теоретико-правових засад визначення основних підстав набуття корпоративних прав.

Автор поділяє підстави набуття корпоративних прав на первинні та похідні. До первинних підстав набуття корпоративних прав відноситься факт заснування господарської організації. До похідних – придбання корпоративних прав на підставі правочинів та набуття корпоративних прав внаслідок правонаступництва.

Дисертант виділяє чотири форми правонаступництва: 1) спадкове правонаступництва; 2) правонаступництво внаслідок реорганізації або ліквідації юридичної особи – учасника господарської організації; 3) відумерлість спадщини; 4) відумерлість майна.

Розділ 2 «Теоретико-правова характеристика форм правонаступництва корпоративних прав» складається з трьох підрозділів, присвячених детальному дослідженню окремих видів правонаступництва, які є підставою для набуття корпоративних прав в контексті державного регулювання у формі реєстрації правонаступників у складі учасників відповідної господарської організації.

У Підрозділі 2.1 «Спадкове правонаступництво, як підстава набуття корпоративних прав» дисертант шляхом аналізу спадкового та господарського законодавства та науково-теоретичної літератури досліджує особливості набуття корпоративних прав внаслідок спадкового правонаступництва.

Автор проводить розмежування спадкового правонаступництва від схожих правовідносин, а саме: від набуття корпоративних прав на підставі спадкового договору та набуття корпоративних прав, які є предметом договірних правовідносин між спадкоємцями. За наслідком аналізу схожих правовідносин автор приходить до висновку, що спадковий договір, як підстава набуття корпоративних прав відноситься до похідних підстав набуття корпоративних прав на підставі правочину, а не внаслідок спадкового правонаступництва.

Договірні правовідносини між спадкоємцями спрямовані на врегулювання правовідносин, пов'язаних із правом на спадкування або спадковими правами та обов'язками, які спадкове законодавство дозволяє врегулювати у договірному порядку шляхом укладення відповідного правочину. Однак наявність договірних правовідносин між спадкоємцями не змінюють сутності спадкового правонаступництва корпоративних прав.

Автор наголошує, що загальні норми спадкового права не враховують специфіку корпоративних прав та корпоративних правовідносин.

Особливості спадкового правонаступництва традиційно закріплюються в окремих положеннях господарського законодавства та спеціальних нормативно-правових актах, які регулюють діяльність різних видів господарських організацій.

Однак, нормативно-правове регулювання спадкового правонаступництва здійснюється непослідовно. В одних випадках має місце спеціальне господарсько-правове регулювання спадкового правонаступництва, в інших випадках – залишилось застаріле господарсько-правове регулювання, а щодо окремих видів господарських організацій питання спадкового правонаступництва взагалі ніяк не врегульовано і вимушено вирішується відповідно до загальних положень спадкового законодавства.

Дисертант наголошує про необхідність уніфікації господарсько-правового регулювання спадкового правонаступництва, яке повинно бути єдиним для всіх видів господарських організацій та передбачено окремими нормами Господарського кодексу України.

Підрозділ 2.2 «Правонаступництво корпоративних прав внаслідок реорганізації або ліквідації юридичної особи – учасника господарської організації» присвячений теоретико-правовому аналізу різних видів реорганізації господарської організації в аспекті правонаступництва корпоративних прав.

Автор звертає увагу, що реорганізація юридичної особи – учасника господарської організації має дуалістичну правову природу, оскільки є одночасно і підставою для припинення одного суб'єкта господарювання та створення нового.

Чине законодавство виділяє чотири форми припинення суб'єкта господарювання внаслідок реорганізації: злиття, приєднання, поділ та перетворення. Також законодавством передбачена ліквідація юридичної особи, як окрема підстава її припинення.

В якості підстав для створення нового суб'єкта господарювання внаслідок реорганізації існуючого розглядаються тотожні форми реорганізації та додається окрема форма – виділ.

За наслідком теоретико-правового аналізу діючого законодавства дисертант констатує, що юридичний факт реорганізації господарської організації є підставою для правонаступництва, але процедурні аспекти реорганізації регламентовано чиним законодавством недостатньо.

Правова основа реорганізаційних процесів потребує вдосконалення. Дисертант звертає увагу, що на даний час характерною властивістю господарсько-правового регулювання є його розрізненість та безсистемність. Реорганізаційні процеси злиття та приєднання залишається поза межами правого регулювання.

На переконання автора, лише уніфікація господарсько-правового регулювання реорганізаційних процесів буде сприяти підвищенню ефективності правового регулювання та сприяти розвитку в тому числі корпоративних правовідносин.

В роботі зазначається, що різні види реорганізації можуть призводити до різних правових наслідків в аспекті правонаступництва, в тому числі корпоративних прав. При цьому дисертант розробляє пропозицію закріпити на законодавчому рівні правові наслідки реорганізації суб'єкта господарювання, які можуть застосовуватись за замовчуванням, коли питання набуття корпоративних прав не визначено учасниками господарської організації, яка припиняється внаслідок реорганізації. При цьому автор зазначає, що можливість вирішення цих питань на

розсуд учасників господарської організації, яка припиняється внаслідок реорганізації.

Автор наголошує, що внаслідок ліквідації господарської організації також може мати місце правонаступництво корпоративних прав у випадку задоволення вимог всіх кредиторів господарської організації, що ліквідується. Суб'єктами такого правонаступництва можуть бути засновники господарської організації, що ліквідуються.

Підрозділ 2.3 «Відумерлість спадщини та відумерлість майна як окремі форми правонаступництва корпоративних прав» містить ґрунтовний теоретико-правовий аналіз інституту відумерлості спадщини та відумерлості майна в контексті правонаступництва корпоративних прав та державного регулювання у формі реєстрації правонаступників у складі учасників відповідної господарської організації.

Дисертант звертає увагу, що у законодавстві України відсутній термін “відумерла спадщина”. Тому для з'ясування правової природи інституту відумерлості спадщини проводиться детальний аналіз існуючих науково-теоретичних поглядів, доктринальних дефініцій та наукової літератури.

За наслідком проведеного дослідження автор констатує, що відумерлість спадщини є окремим видом правонаступництва, що обумовлене спеціальним нормативним приписом і у складі відумерлої спадщини територіальна громада може набувати корпоративні права.

Автор звертає увагу на недосконалість правової норми, що регламентує відносини, пов'язані із набуттям права власності на майно у складі відумерлої спадщини, яка, на думку дисертанта, і породжує різні підходи серед науковців до визначення поняття відумерла спадщина.

Детальне дослідження господарського законодавства та законодавство у сфері державної реєстрації суб'єктів господарювання та змін щодо відомостей про суб'єктів господарювання дозволили дисертанту прийти до висновку про його недосконалість та неузгодженість, що ускладнює процес набуття територіальною громадою корпоративних прав у складі відумерлої спадщини.

Дисертант зазначає, що відумерлість майна є підставою набуття права власності на майно з боку держави. Така можливість чинним законодавством України не передбачена. Однак, можливість набуття права власності державою на відумерле майно передбачається міжнародними договорами про правову допомогу, укладеними між Україною та окремими державами. У такому випадку держава може набувати корпоративні права лише щодо іноземних суб'єктів господарювання.

Розділ 3 «Основні засади реалізації державної політики щодо регулювання корпоративних правовідносин в аспекті правонаступництва корпоративних прав» складається з двох підрозділів, присвячених обґрунтуванню основних напрямків реалізації державної політики щодо вдосконалення нормативно-правової регламентації правонаступництва корпоративних прав та обґрунтуванню основних напрямків реалізації державної політики щодо вдосконалення державного регулювання в контексті Державної реєстрації змін про склад учасників господарської організації внаслідок правонаступництва.

У Підрозділ 3.1 «Основні напрямки вдосконалення господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав» автор на підставі проведеного дослідження формулює основні напрямки вдосконалення господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав.

Автор зазначає, що основним напрямком вдосконалення господарського законодавства в аспекті правонаступництва повинна бути його уніфікація. Уніфікація господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав сприятиме підвищенню ефективності переходу корпоративних прав внаслідок правонаступництва.

При цьому, дисертант звертає увагу, що предметом нормативно-правового регулювання спеціальних нормативно-правових актів, які регламентують окремі види господарських організацій, повинні бути передбачені лише особливості правонаступництва, що притаманні саме для цього виду господарської організації.

Автор вважає, що внаслідок майбутньої трансформації господарського законодавства в аспекті правонаступництва, правонаступники повинні набувати усю сукупність корпоративних прав безумовно. А у разі небажання бути учасником товариства, правонаступник може скористуватись правом виходу.

Дисертант пропонує у міжнародних договорах про правову допомогу передбачати окремі положення щодо набуття корпоративних прав державою внаслідок правонаступництва. За існуючими принципами у разі відсутності спадкоємців, рухоме майно померлого передається державі, громадянином якої на момент смерті був спадкодавець, якщо спадкодавець – особа без громадянства – державі його постійного місця проживання, а нерухоме майно передається державі на території якої воно знаходиться. Питання набуття корпоративних прав не знаходять окремої регламентації, а тому повинні вирішуватись за правилами, передбаченими для нерухомого майна. На думку автора, для більш ефективного набуття та управління корпоративними правами, необхідно змінити принцип набуття корпоративних прав, зазначивши, що їх повинна набувати держава, в якій зареєстрована відповідна господарська організація. Питання щодо визнання майна відумерлим пропонується вирішуватись за правилами окремого провадження, передбачених для визнання спадщини відумерлою.

Підрозділ 3.2 «Шляхи вдосконалення механізму державної реєстрації правонаступників у складі учасників господарської організації» присвячено розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення законодавства, що регулює державну реєстрацію змін у складі засновників господарської організації внаслідок правонаступництва.

Автор констатує, що державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців є елементом державного регулювання господарської діяльності. Аналіз норм Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців” свідчить, що його положення не враховують особливостей різних видів правонаступництва, як підстав набуття корпоративних прав. За наслідком

проведеного дисертаційного дослідження автор пропонує при розробці відповідних законодавчих змін враховувати особливості кожного виду правонаступництва.

Зокрема, на сучасному етапі розвитку законодавства про державну реєстрацію суб'єктів господарювання передбачається реєстрація змін у складі засновників на підставі свідоцтва про право на спадщину. У підрозділі 2.1. було встановлено, що в порядку спадкового правонаступництва може переходити весь обсяг корпоративних прав, якщо це встановлено законом або установчими документами. Однак процедура державної реєстрації цієї особливості не передбачає.

На підтвердження правонаступництва юридичної особи використовуються відомості Єдиного державного реєстру, у тому числі установчі документи такої юридичної особи, що містяться в Єдиному державному реєстрі. Тобто на даний час функція встановлення факту правонаступництва покладається на державного реєстратора. Закон не визначає навіть приблизний перелік документів, які б могли підтверджувати юридичний факт правонаступництва для юридичних осіб.

Законодавство про державну реєстрацію суб'єктів господарювання не передбачає можливість реєстрації територіальної громади у складі учасників господарської організації внаслідок набуття корпоративних прав у складі відумерлої спадщини.

В дисертації наголошується про відсутність правових механізмів обліку корпоративних прав іноземної господарської організації, набутих державою у складі відумерлого майна на підставі міжнародних договорів.

Дисертант констатує, що уніфікація господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав невідмінно повинна знайти своє відображення і в механізмах державної реєстрації суб'єктів господарювання.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** сформульовані найбільш суттєві результати та положення дисертаційного дослідження, наведені теоретичні узагальнення й надано нове вирішення наукового завдання щодо господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав.

1. Дослідження передумов виникнення та подальшого розвитку суспільних відносин, що виникають у сфері правонаступництва корпоративних прав, проведене на основі загальноновизнаних наукових методів пізнання, дало змогу зробити висновок, що ця група суспільних відносин була відсутня у часи перебування України в складі Радянського Союзу. Обумовлено це було в першу чергу тим, що на законодавчому рівні була заборонена підприємницька та будь-яка комерційна діяльність. Капіталістичні погляди вважалися неприйнятними, а тому не мали розвитку відповідні доктринальні дослідження. Лише в кінці 80-х років XX сторіччя була дозволена підприємницька діяльність та почали створюватись перші господарські організації у формі кооперативів. Фактично це є початковим етапом

розвитку суспільних відносин, що виникають у сфері правонаступництва корпоративних прав. Із набуттям незалежності України намітилась тенденція на розвиток ринкової економіки та ринкових відносин, що неминуче вплинуло на розвиток суспільних відносин щодо правонаступництва корпоративних прав. На початкових етапах суспільно-економічного розвитку України правонаступництво корпоративних прав являло собою лише окремий аспект суспільних відносин в контексті функціонування суб'єктів господарювання окремого виду. Однак із розвитком ринкових та економічних відносин в Україні, появою нових для України організаційно правових форм господарських товариств та нових видів господарських організацій неминуче призвело до розвитку суспільних відносин щодо правонаступництва корпоративних прав. Можна із впевненістю стверджувати, що ці відносини еволюціонували та наразі являють собою окрему систему суспільних відносин, яка потребує окремого господарсько-правового регулювання.

2. Аналіз тенденцій розвитку корпоративного законодавства в аспекті правонаступництва корпоративних прав дозволяє зробити висновок про те, що питання правонаступництва корпоративних прав знаходять свою більш детальну регламентацію в спеціальних нормативно-правових актах, що регулюють діяльність господарського товариства відповідної організаційно-правової форми (акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю). Однак дослідження науково-теоретичної літератури дозволяє констатувати, що доктринальні дослідження схильні до уніфікації вітчизняного корпоративного законодавства. Викладене дозволяє припустити, що корпоративне законодавство в аспекті правонаступництва корпоративних прав буде змінюватись в напрямку його уніфікації.

3. Ґрунтовний аналіз сучасного корпоративного законодавства дозволяє стверджувати, що господарсько-правове регулювання правонаступництва корпоративних прав представляє собою групу правових норм, які безсистемно розташовані в різних нормативно-правових актах і часто є неузгодженими та суперечливими. Слід констатувати, що характерною властивістю господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав є його розрізненість та безсистемність.

4. Дослідження та аналіз нормативно-правових актів та доктринальних положень дає можливість прийти до висновку про те, що вирішення питання спадкового правонаступництва корпоративних прав в межах загальних норм спадкового права є неефективним, оскільки вони не враховують специфіку корпоративних прав та корпоративних правовідносин. Особливості спадкового правонаступництва корпоративних прав традиційно закріплюються в окремих положеннях господарського законодавства та спеціальних нормативно-правових актах, які регулюють діяльність різних видів господарських організацій. Господарсько-правове регулювання спадкового правонаступництва корпоративних прав здійснюється непослідовно. В одних випадках має місце спеціальне господарсько-правове регулювання спадкового правонаступництва, в інших випадках – залишилось застаріле господарсько-правове регулювання, а щодо окремих видів господарських організацій питання спадкового правонаступництва

взагалі ніяк не врегульовано і вимушено вирішується відповідно до загальних положень спадкового законодавства. Дослідження законодавчих зміни, що відбулись із прийняттям Закону України “Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю” в аспекті правонаступництва корпоративних прав, дозволяє стверджувати про позитивну та якісну динаміку у правовому регулюванні зазначених питань.

5. Господарсько-правове регулювання правонаступництва корпоративних прав внаслідок реорганізації або ліквідації юридичної особи – учасника господарської організації ускладняється тим, що процедурні питання реорганізації регламентовано чиним законодавством недостатньо. Реорганізаційні процеси злиття та приєднання залишається поза межами правового регулювання. Тому правова основа реорганізаційних процесів потребує фундаментального вдосконалення. Особливості правонаступництва корпоративних прав внаслідок різних видів реорганізації не врегульовано.

6. Господарсько-правове регулювання правонаступництва корпоративних прав місцевою громадою у складі відумерлої спадщини відсутнє і фактично вирішується в межах відповідних норм цивільного законодавства без врахування специфіки корпоративних правовідносин. Набуття державою корпоративних прав іноземної господарської організації у складі відумерлого майна на підставі міжнародних договорів про правову допомогу виглядає можливим лише теоретично, оскільки така процедура ускладняється наявністю іноземного елемента. Для практичної реалізації державою можливості набуття корпоративних прав у складі відумерлого майна необхідно передбачати в міжнародних принцип набуття корпоративних прав, зазначивши, що їх набуває та держава, в якій зареєстрована відповідна господарська організація. Для впровадження практичного механізму набуття державою корпоративних прав необхідно здійснити законодавчі зміни до цивільно-процесуального законодавства, які дозволять вирішувати питання про набуття державою корпоративних прав у складі відумерлого майна за правилами окремого провадження, передбаченими для визнання спадщини відумерлою.

7. Проведене дослідження та аналіз наукової літератури, доктринальних положень та окремих норм чинного законодавства України дозволили виявити чотири види правонаступництва корпоративних прав: 1) спадкове правонаступництво; 2) правонаступництво внаслідок реорганізації або ліквідації юридичної особи – учасника господарської організації; 3) відумерлість спадщини; 4) відумерлість майна. За наслідком дослідження особливостей кожного виду правонаступництва встановлено, що спадкове правонаступництво, правонаступництво внаслідок реорганізації або ліквідації юридичної особи – учасника господарської організації та набуття територіальною громадою корпоративних прав у складі відумерлої спадщини є універсальним правонаступництвом, оскільки до правонаступників переходять права та обов’язки. Набуття державою корпоративних прав у складі відумерлого майна є сингулярним правонаступництвом.

8. Результати проведеного дослідження правонаступництва корпоративних прав в контексті державного регулювання у формі реєстрації суб’єктів

господарювання дозволили виявити спектр проблем щодо господарсько-правового регулювання реєстрації корпоративних прав правонаступників. До основних проблем можна віднести наступне: 1) недосконалість законодавства про державну реєстрацію суб'єктів господарювання; 2) законом не передбачено можливості реєстрації територіальної громади у складі учасників господарської організації внаслідок набуття корпоративних прав у складі відумерлої спадщини; 3) законом не враховано особливостей різних видів правонаступництва, як підстав набуття корпоративних прав; 3) законодавством не визначено обсяг корпоративних прав, який переходить до правонаступника; 4) відсутній універсальний дієвий механізм встановлення правонаступництва, що обумовлене реорганізацією юридичної особи – учасника господарської організації; 5) відсутня правова основа для реєстрації корпоративних прав правонаступниками – засновниками юридичної особи, що ліквідується.

9. Результати проведеного дослідження та аналіз теоретико-правового змісту правонаступництва корпоративних прав дозволяють сформулювати основні напрямки вдосконалення господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав: 1) уніфікація господарського законодавства в аспекті правонаступництва корпоративних прав; 2) зміна законодавчого підходу щодо обсягу набуття корпоративних прав правонаступником в напрямку набуття корпоративних прав у повному обсязі із зобов'язанням їх зареєструвати протягом певного часу; 3) закріплення основних принципів правонаступництва корпоративних прав для різного виду реорганізації юридичної особи – учасника господарської організації; 4) необхідно змінити в міжнародних договорах про правову допомогу принцип набуття корпоративних прав державою у складі відумерлого майна, зазначивши, що їх повинна набувати та держава, в якій зареєстрована відповідна господарська організація.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Курінський О.Г. Поняття договірних правовідносин у спадковому праві України. // Наше право: науково-практичний журнал. - 2014. - №9. - С.151-157.
2. Kurinskyi O.H. Problems of legal regulation of definition of the notions “corporate relations” and “corporate rights”. // International journal of “Supremance of law”. – 2017. – № 5. – P. 196-201.
3. Курінський О.Г. Теретико-правові аспекти правонаступництва учасника господарського товариства // Європейські перспективи. – 2020. – № 2. – С. 167–172.
4. Курінський О.Г. Спадковий договір як підстава виникнення корпоративних правовідносин // Наше право. – 2018. – № 3. – С. 190–194.
5. Курінський О.Г. Правонаступник як суб'єкт корпоративних правовідносин (господарсько-правовий аспект) // Наше право. – 2021. – № 1. – С. 125–130.
6. Курінський О.Г. Відумерлість спадщини, як окремий вид правонаступництва корпоративних прав (господарсько-правовий аспект) // Право.ua – 2021. – №1. – С. 106–114.

Матеріали наукових конференцій:

7. Курінський О.Г. Поняття та система договірних правовідносин у спадковому праві України: Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції: Матеріали VI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції (Київ, 30 жовтня 2014 року), місто Київ, 2014 рік. С. 241.

8. Курінський О.Г. Щодо питання окремих напрямків волевиявлення спадкоємців не врегульованих цивільним законодавством: Право в Україні – Виклики сучасності : матеріали загальноакадемічної підсумкової науково-теоретичної конференції, присвяченої Дню науки (16 травня 2014 року) – К.: Алерта, 2014 рік. С. 122-123.

9. Курінський О.Г. Договірні правовідносини між спадкоємцями у спадковому праві України: Спадкування в Україні: матеріали міжкафедрального круглого столу “Спадкування в Україні”, 10 квітня 2014 року – К.: Алерта, 2014 рік. С. 104

10. Курінський О.Г. Окремі аспекти договірних правовідносин у спадковому праві України: Віктимологічна профілактика окремих видів злочинів: тези доповідей круглого столу. (Київ, 29 квітня 2014 року) / ред.кол, О.М. Джужа, В.В. Василевич, Т.Л. Кальченко та ін. – К.: Алерта, 2014 рік. С. 210 – 211.

11. Курінський О.Г. правонаступник, як суб’єкт корпоративних правовідносин: Право та суспільство в реаліях карантинного періоду: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції для студентів та аспірантів (Київ, 25 лютого 2021 року). С. 173 – 176.

АНОТАЦІЯ

Курінський О.Г. Правонаступництво як підстава набуття корпоративних прав (господарсько-правовий аспект). – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. – Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна академія управління персоналом». – Київ, 2021.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню проблем господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав.

На підставі комплексного аналізу нормативних актів та наукової літератури досліджено тенденції розвитку корпоративного законодавства та особливості правового регулювання правонаступництва, як підстави набуття корпоративних прав, встановлено коло проблем щодо господарсько-правового регулювання реєстрації корпоративних прав правонаступників.

Проведено аналіз теоретико-правових засад особливостей нормативно-правового регулювання правонаступництва, як підстави набуття корпоративних прав. Досліджено поняття, зміст та види правонаступництва, як підстави набуття корпоративних прав та особливості кожного виду правонаступництва. Проведено відмежування схожих правових інститутів від правонаступництва.

Виявлено та проаналізовано чинники, які сприяють більш ефективному нормативному та державному регулюванню правонаступництва як підстави набуття корпоративних прав.

Досліджено питання господарсько-правового регулювання охорони та захисту прав суб'єктів корпоративних правовідносин при правонаступництві корпоративних прав. Розглянуто процес діяльності державних органів щодо державної реєстрації змін щодо учасників юридичних осіб в контексті правонаступництва корпоративних прав, виявлено та проаналізовано існуючі недоліки нормативно-правового регулювання зазначеного процесу та запропоновано напрямки вдосконалення державного регулювання реєстрації змін щодо юридичних осіб в контексті правонаступництва корпоративних прав.

Розроблено практичні пропозиції і рекомендації, спрямовані на удосконалення господарсько-правового регулювання правонаступництва корпоративних прав.

Ключові слова: правонаступництво, корпоративні правовідносини, корпоративні права, спадкування, реорганізація, ліквідація, державне регулювання господарської діяльності, відумерла спадщина, відумерле майно, реєстрація юридичних осіб.

ANNOTATION

Kurinskyi O. G. Legal Succession as a Ground for Acquisition of Corporate Rights (Commercial Legal Aspect). – As manuscript.

Dissertation for a Ph.D. degree in law (candidate of legal sciences) in major 12.00.04 – Commercial Law, Law of Commercial Procedure, - Interregional Academy of Personnel Management, Institution of Higher Education, Private Joint Stock Company. – Kyiv, 2021.

The dissertation is dedicated to comprehensive study of problems of commercial legal control in the field of legal succession of corporate rights.

On the basis of comprehensive analysis of laws and regulations and academic literature the author has studied trends in development of corporate laws and features of legal control of legal succession as a ground for acquisition of corporate rights and has identified a range of problems in connection with commercial legal control of registration of corporate rights of legal successors.

Theoretical legal principles of features of regulatory control of legal succession as a ground for acquisition of corporate rights have been analyzed. The author has studied the notion, content and types of legal succession as a ground for acquisition of corporate rights and features of each type of legal succession. Legal succession has been distinguished from similar legal doctrines.

The paper offers identification and analysis of factors facilitating more efficient regulatory and government control of legal succession as a ground for acquisition of corporate rights.

The author has studied commercial legal control of preservation and protection of rights of corporate entities in the course of legal succession of corporate rights. The paper contains a review of activities of public authorities in the field of state registration of changes concerning members of legal entities in the context of legal succession of

corporate rights. The author identifies and analyzes existing shortcomings in regulatory control of the above process and suggests ways for improvement of government control of registration of changes concerning legal entities in the context of legal succession of corporate rights.

The paper contains practical proposals and recommendations aimed at improvement of commercial legal control of legal succession of corporate rights.

Keywords: legal succession, corporate legal relations, corporate rights, inheritance, reorganization, liquidation, government control of commercial activities, escheated inheritance, escheated property, registration of legal entities.

АННОТАЦИЯ

Куринский А.Г. Правопреемство как основание приобретения корпоративных прав (хозяйственно-правовой аспект). - На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.04 - хозяйственное право; хозяйственно-процессуальное право. - Частное акционерное общество «Высшее учебное заведение» Межрегиональная академия управления персоналом ». - Киев, 2021.

Диссертация посвящена комплексному исследованию проблем хозяйственно-правового регулирования правопреемства корпоративных прав.

На основании комплексного анализа нормативных актов и научной литературы исследованы тенденции развития корпоративного законодательства и особенности правового регулирования правопреемства, как основания приобретения корпоративных прав, установлен круг проблем хозяйственно-правового регулирования регистрации корпоративных прав правопреемникам.

Проведен анализ теоретико-правовых основ особенностей нормативно-правового регулирования правопреемства, как основания приобретения корпоративных прав. Исследовано понятие, содержание и виды правопреемства, как основания приобретения корпоративных прав и особенности каждого вида правопреемства. Проведено размежевание похожих правовых институтов от правопреемства.

Выявлены и проанализированы факторы, которые способствуют более эффективному нормативном и государственному регулированию правопреемства как основания приобретения корпоративных прав.

Исследован вопрос хозяйственно-правового регулирования охраны и защиты прав субъектов корпоративных правоотношений при правопреемстве корпоративных прав. Рассмотрен процесс деятельности государственных органов по государственной регистрации изменений в отношении участников юридических лиц в контексте правопреемства корпоративных прав, выявлены и проанализированы существующие недостатки нормативно-правового регулирования указанного процесса и предложены направления совершенствования государственного регулирования регистрации изменений в отношении юридических лиц в контексте правопреемства корпоративных прав.

Разработаны практические предложения и рекомендации, направленные на совершенствование хозяйственно-правового регулирования правопреемства корпоративных прав.

Ключевые слова: правопреемство, корпоративные правоотношения, корпоративные права, наследование, реорганизация, ликвидация, государственное регулирование хозяйственной деятельности, выморочное наследство, выморочное имущество, регистрация юридических лиц.